

УДК 538.95

Широкий Ю.В. канд. техн. наук, доцент

Торосян Г.Д., аспірант

Торосян О.В., асистент

Національний аерокосмічний університет ім. М.С. Жуковського «ХАІ», м. Харків,

i.shyrokyi@khai.edu

МОДЕЛЮВАННЯ ЕРОЗІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ПЛЯМАХ ЕЛЕКТРОДІВ ПІД ЧАС ВАКУУМНОГО РОЗРЯДУ ПРИ ФОРМУВАННІ НАНОСТРУКТУР

Як було показано в роботах [1,2] основні ерозійні процеси при проходженні розряду в різних середовищах реалізуються в основному в електродних плямах. Тому формування моделі ерозійних процесів на електродах почнемо з розгляду процесів в електродних плямах. Дослідження ерозійних процесів при формуванні наноструктур почнемо з розгляду джерел і стоків тепла в електродних плямах, після цього проведемо аналіз результатів розрахунку. Зручніше за все теплові процеси моделювати, використовуючи рівняння теплового балансу.

При експериментальних дослідженнях ерозії у металевих електродах практично на всіх режимах розрядження з електродною плямою спостерігаються викиди рідкого металу у вигляді крапель [3].

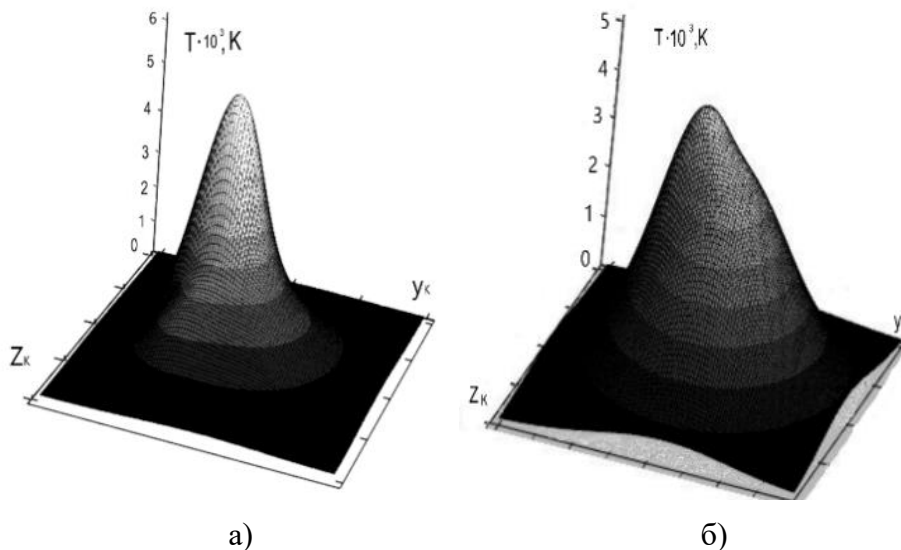

Рис. 1 – Температурні поля для статичної а та рухомої б плям катоду

За наведеною вище моделлю та алгоритмом було проведено розрахунки для електродів при технологічних умовах, необхідних для формування наноструктур [1,3]. У результаті теоретичних розрахунків було отримано температурні поля поблизу рухомої та нерухомої плям (рис. 1, а, б).

Список посилань

1. Baranov, O.O. Effect of ion current density on the properties of vacuum arc-deposited TiN coatings. / O.O. Baranov, J. Fang, A.E. Rider, S. Kumar, K Ostrikov // IEEE Transactions on Plasma Science. – 2013. – № 41(12). – P. 3640–3644.
2. Костюк Г.И. Параметры катодных и анодных пятен в технологических плазменных устройствах (эксперимент) / Г.И. Костюк, Ю.В. Широкий, А.Н. Костюк, И.В. Леонова // Открытые информационные и компьютерные технологии. – 2013. – № 60. – С. 155–164.
3. Костюк Г.И. Особенности теоретического рассмотрения процессов в электродных пятнах вакуумного разряда / Г.И. Костюк, Ю.В. Широкий, А.Н. Костюк // Открытые информационные и компьютерные технологии. – 2013. – № 60. – С. 128–141.